

בזמן[ס] ילדה בפרשה

נקודות להתעלות מתוך הפרשה, ע"פ ועדים מכולל הר"ן

פר' חיי שרה התשפ"ג

שנה ד', גליון 142

דקדוק ההלכה

[א] לבטל את החשבונות מול דבר ה'.

דיברנו בשבוע שעבר על הענין החשוב של "משימין עצמן כבהמה", שאדם מבטל את כל החשבונות מול רצון ה', וגם החשבונות הרוחניים, כמו שמרחיב הלב אליהו בפרשת העקדה, שחלק גדול מהנסיון היה החלק של החשבונות הרוחניים.

הרי אנו יודעים מה שכתוב בפרשת לך לך שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו "אל תירא אברם אנכי מגן לך, שכרך הרבה מאד", לקבל כזו הבטחה מהרבש"ע זה דבר שאין למעלה ממנו (אחרי שכבר הובטח בתחילת הפרשה על "ואברכך, ואגדלה שמך, והיה ברכה"), אבל אברהם אבינו אמר לקב"ה: "ה' אלקים מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר", מה זה שווה כל השכר אם אין לי המשך שימשיך את דרכי? זאת אומרת שמשאת חיי של אברהם אבינו היתה העמדת הזרע שממנו יצא האומה הנבחרת עבדי ה', ובכל אופן לא חשב אפי' לרגע אלא ביטל את עצמו לרצון ה'¹.

[ב] מלמד שלא שינה.

והחיזוק שנוגע אלינו למעשה – לבטל ג"כ את החשבונות הרוחניים מול הדקדוק בהלכה. כמו שמוצאים בחז"ל שביטלו את תקיעת שופר ונטילת לולב מכל ישראל (כשחל בשבת) בשביל שח"ו לא יעבור מישהו על איסור².

וזה מה שכתוב על אהרן הכהן: "ויעש כן אהרן - מלמד שלא שינה", וכי מה הס"ד שאהרן ישנה ממה שנצטוה? אלא שאהרן הכהן בדרגתו העצומה ידע את התיקונים הגדולים שבכל דבר, וממילא הוא יכל לעשות חשבונות, אם ידליק דקה יותר מאוחר או ידליק קודם נר אחר יהיו השפעות יותר גדולות, אבל הוא עשה הכל בתמימות כפי שנצטוה.

ר' ישראל סלנטר התבטא פעם, שעיקר הגדולה של האריז"ל היתה בבחינה הזו "שלא שינה", שעם כל השגותיו העליונות בכל הסודות הגדולים, עכ"ז לא ביטל אף דקדוק הלכה (כידוע שהפוסקים למדים מהנהגותיו הלכה למעשה בכמה וכמה פרטים).

ראיתי מעשה על הגה"צ ר' שריה דבלצקי זצ"ל, שאחז בהרבה מידות חסידות וקבלה, ומ"מ היה מדקדק עצום בהלכה באופן שלא יאומן. ופעם אחת בשבועות ביקש ללכת למקוה לפני שחרית, (כידוע שיש בטבילה זו סודות עליונים), והיה לעת זקנותו שארך לו זמן רב ההליכה למקוה, והנה כשהכניס את רגלו למקוה הרגיש שהמים אינם צוננים, ומיד יצא וחזר כלעומת שבא!

¹ וכן מרחיב המלבי"ם, שהעקידה סתרה את כל המהלך של אברהם אבינו עד עתה שהקב"ה לא רוצה את הקרבת החיים אלא להיפך, וא"כ כל הנפשות שעשה עד היום יכולים לרדת לטמיון.

² כע"ז מובא בשם הגר"א בענין הטבילה במקוה בשב"ק, שבספרים כתבו עליה גדולות ונצורות, אבל הגר"א אחז שכיון שיש חשש סחיטה, לא שווה כל הענינים מול החשש הזה

ובפרט בעניני בין אדם לחבירו, שהגר"א כותב ע"ז "עיקר עמלו של האדם צריך להיות על עבירות שבין אדם לחבירו בכל הדקדוקים", הרי בין אדם לחבירו זה מהדברים שאין להם שיעור, בצער קטן עוברים על איסור דאורייתא, כמו שהגמ' אומרת על אונאה שמי שהולך לחנות ושואל מה המחיר והולך, באכזבה קטנה שגרם למוכר עבר על איסור תורה של אונאה.

וכן יש חז"ל מפליא בנוראותו, שאדם מכה את השני הכאה שאין בה שו"פ, הכאה שהוא לא היה מסכים לשלם כמה אגורות בשביל למנוע את ההכאה הזו, ובי"ד לוקחים אותו ונותנים לו שלשים ותשע מלקות שאפשר למות מהם, למה? כי עברת על איסור תורה לצער יהודי..

ג] איך לדעת מה רצון ה'.

וצריך לדעת, שאין דבר בחיי האדם שאין בו את דבר ה', כמו שייסד החוה"ל והאריכו בזה השל"ה והיסושה"ע ועוד, שכל דבר קטן בחיי האדם יש בו או מצוה או עבירה, שגם דברי הרשות אם נעשים לצורך עבודת ה' נהיים מצוה. כל מאכל יכול להיות או מצוה של חיזוק הגוף לעבודת ה'³, או עבירה של הליכה אחרי התאוה, וכן הלאה.

וכאן ישאל האדם – איך אוכל לדעת בעצמי בכל דבר מה רצון ה'? אבל התשובה ע"ז, שבאמת אדם לא יכול לסמוך על עצמו, ואם רוצה לדעת בכל ספק מה רצון ה' מוכרח לשאול ולהתייעץ, בכל חלקי השו"ע, ובעיקר בחלקים שאין לו ידיעה בהירה בהם.

ובפרט שיש לכל אחד את הנגיעות האישיות שמטעות מאוד, ולכן מי שסומך רק על עצמו קרוב לודאי שיטעה (היה פעם בחור בחברון שהתנהג בצורה מאוד לא טובה, והחליטו בהנהלה לזרקו, אבל הוא הלך [ברוב חוצפתו] לראש הישיבה ר' מאיר חדש ודיבר נגדו בצורה מאוד לא יפה, וכאשר חשב כן היה, שר' מאיר חדש כינס את הצוות, ואמר להם שהבחור הזה צריך להזרק, אבל הוא לא יכול לעשות את זה מכיוון שיש לו נגיעות [ומכיון שכך הוא השקיע הרבה מאוד בבחור זה שיחזור לדרך]).

ויש כאן יסוד גדול שנת' בשו"ע בתחילת יו"ד, שכל שוחט צריך להיות בקי בהלכות שחיטה, אבל אומר השו"ע [סי' א' ס"ב] שאין צריך שידע כל חילוקי הדינים, אלא אם אומר על דבר זה הייתי מסתפק ושואל, קרינן ביה שפיר יודע, עד שאומר על האסור מותר.

אמר הבעש"ט, כמו שכל שוחט צריך לדעת הלכות שחיטה, כך כל יהודי צריך לדעת את כל ד' חלקי שו"ע, שלא יהיה מצב שתהיה שאלה והוא לא ידע, אלא מה – כאן נאמר ג"כ הכלל שאומר השו"ע, שאם הוא יודע על דבר מסויים שיש בו שאלה – זה כבר נקרא שהוא יודע. למשל, הוא נמצא בבית לבד עם האחיינית, אם הוא מודע שכזה דבר זה סיבה לשאלה של יחוד, זה נקרא שהוא יודע הלכות יחוד, או שהוא מתעסק עם כספים והוא שם לב מה יכול להיות שאלה של ריבית, זה נקרא שהוא יודע הלכות ריבית, וכן הלאה בהלכות גזילה, אונאה, עירובין, לשה"ר, וכו'.

זה נקרא קבלת עול מלכות שמים! לקבל את העול לעשות את כל מעשינו כפי רצון המלך הגדול ב"ה. וכמו שדרש הגר"ש דבלצקי [לנפש תדרשנו ח"א] שיש ללמוד ממלכותא דארעא, שהננו רואים בחיל המלך מכל הסוגים שיש לכולם ניהוגים מיוחדים איך עליהם להתנהג בשעת העבודה, והם מקיפים את כל סדר יומם, עד לדברים הפעוטים ביותר, ואם איזה חוט או שרוך וכדו' בתלבושתם אינו כפי התקן, מיד נתבעים למשפט, וכמו"כ הרמת ידיהם ומצעדם הכל מתוכנן, ועונשים כבדים מיועדים למי שמפר כללים אלו ולא מקיימם בדיוקם.

ואף אנחנו, להבדיל, חיילי מלכו של עולם, יש לנו בכל דבר ודבר, ובפרט בסדרי התפילה, דברים אשר נראים כשוליים, אך למעשה הם חובקים זרועות עול, ועולמות שלמים וכוחות עליונים לויים בהם. ע"ש.

לשמיעת הועדים: 08-6142026 או בקול הלשון ע"ש הרב יואל אריוניץ

³ וכן כשנצרך הדבר בשביל לא להכנס לעצבים וספיקות על כל צעד ושעל, גם זה צורך עבודת ה'.